

A turizmus forgalma 2003 első félévében

Összeállította a Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatósága

A Magyar Nemzeti Bank előzetes fizetési mérleg énekadatai szerint 2003 első féléve folyamán 1358 millió euró bevétel származott a nemzetközi turizmusból, ami 14,1%-kal maradt el a bevételek 2002. évi első féléves értékétől. A turizmus egyenlege 571 millió eurós pozitívummal zárta az év első hat hónapját, az idegenforgalmi mérleg aktívuma a külkereskedelmi mérleg hiányát 35,1%-ban fedezte. 2003 első hat hónapjában a kereskedelmi szálláshelyeken 2,6 millió vendéget és 7,1 millió vendégéjszakát regisztráltak, ami 2002 első félévéhez képest a vendégek száma tekintetében 2,5%-os, a vendégéjszakák száma tekintetében pedig 3%-os visszaesést jelent.

A kereskedelmi szálláshelyeken összesen 35,9 milliárd forint szállásdíjbevétel keletkezett, a vendéglátásból további 19,1 milliárd forint, míg az egyéb bevételekből 15,0 milliárd forint származott.

1. A világ turizmusa 2003 első félévében

A WTO által kiadott World Tourism Barometer¹ 2003. októberi száma szerint 2003-ban a világ turizmusa növekedni fog. Európában – elsősorban a gazdasági recesszió eredményeként – a fő küldőpiacokon a turisztikai költés csökkenése volt megfigyelhető 2003 első nyolc hónapjában az előző év azonos időszakához képest: Németországban 6%-kal, Hollandiában 7%-kal, Svájcban 6%-kal, Ausztriában 1%-kal, Svédországban 13%-kal, Dániában 8%-kal, Belgiumban pedig 1%-kal költöttek kevesebbet nemzetközi utazásokra. A franciák és az olaszok ugyanakkor 4%-kal többet költöttek utazásra, a britek esetében pedig a kiadások 5%-os emelkedése volt megfigyelhető. A 2003. évi különösen forró nyár következtében az észak-európaiak nagyobb arányban maradtak hazájukban vagy a régió belül.

A 85 ország 140 turisztikai szakemberének körében végzett panel felmérés során a résztvevők az elmúlt négy hónapot értékelték, illetve a következő négy hónapra vonatkozó várakozásaikat fogalmazták meg. A válaszadók többsége az év első négy hónapjánál pozitívabban érté-

kelte a 2003. május–augusztusi időszakot. Míg májusban a szakemberek több mint fele rosszabbnak vagy sokkal rosszabbnak ítélte meg a január–április hónapokat, s mindössze egyharmaduk jobbnak vagy sokkal jobbnak, a 2003 októberében készített felmérésben a résztvevők fele jobbnak vagy sokkal jobbnak véli a május–augusztus közötti időszakot, s a negatívan vélekedők aránya csupán 30% volt. A következő négy hónapra vonatkozóan (szeptember–december) 60% nyilatkozott pozitívan. Az ötös értékelési skálán vizsgálva a szakemberek által megfogalmazott várakozások a május–augusztus hónapokra 3,2-es átlagosztályozatot, a szeptember–decemberi időszakokra pedig 3,6-os átlagosztályozatot eredményeztek.

2. Magyarország turizmusa 2003 első félévében²

2.1 A TURISZTIKAI BEVÉTELEK ÉS KIADÁSOK ALAKULÁSA

2003 első hat hónapjában a turizmus devizamérlegét minden összetevőjében visszaesés jellemezte. A Magyar Nemzeti Bank adatai szerint 2003. január–júniusban a turizmusból származó devizabevétel 1 358 millió euró volt (14,1%-os csökkenés az előző év azonos időszakához képest), a kiadások pedig 787 millió eurót tettek ki (-8,6%).

A turizmus egyenlege 571 millió euró volt 2003 első félévében, ami az előző év azonos időszakához képest 20,8%-os visszaesést jelent. A turizmus egyenlegének pozitívuma a külkereskedelmi mérleg hiányát 35,1%-ban fedezte (1. táblázat).

1. táblázat

A turizmus devizaforgalma Magyarországon, 2003. január–június

	2002. január–június (millió euró)	2003. január–június (millió euró)	Index (%)
Devizabevétel	1 581	1 358	-14,1
Devizakiadás	861	787	-8,6
Devizaegyenleg	721	571	-20,8

Forrás: MNB

¹ Forrás: World Tourism Barometer, WTO, 2003.

² Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Magyar Nemzeti Bank.

2.2 A HATÁRÁTKELŐK FORGALMA

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) előzetes adatai szerint 2003 első félévében 13,5 millió külföldi látogató érkezett hazánkba, ami az előző évhez képest 2,2%-os növekedést jelent.

Az év első hat hónapja során a legnagyobb mértékben a Belgiumból (+38,0%), Svájcban (+32,8%), Franciaországból (+24,6%), Hollandiából (+20,0%), Oroszországból (+18,8%), Dániából (+17,3%), Bulgáriából (+17,2%), és Csehországból (+16,3%) érkező látogatók száma emelkedett. A legnagyobb visszaesést a Magyarországra látogató külföldiek számában a macedón (-29,9%), a japán (-25,6%), a horvát (-24,8%) és a bosznia-hercegovinai vendégek (-24,3%) körében regisztrálták 2003 első félévében.

A külföldre utazó magyarok száma jelentős mértékben, mintegy 21,5%-kal emelkedett a 2003-as év első hat hónapjában, értéke pedig túllépte a 6,5 milliót. A külföldre látogató magyarok száma mindössze a szerb határszakaszon (8,1%) esett vissza az első félév során a 2002. év azonos időszakához képest, míg legnagyobb mértékben a szlovák (+50,8%), a szlovén (+34,4%) és a román (+30,1%) határon nőtt.

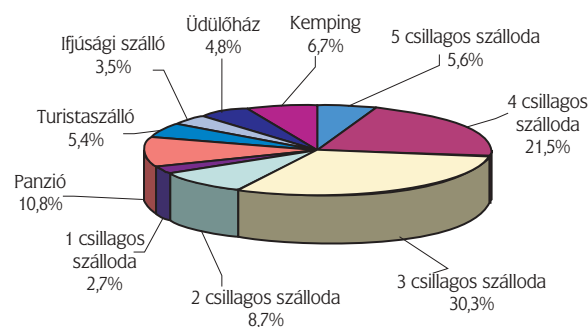
2.3 A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA

2003. július 31-én 2828 kereskedelmi szálláshely működött hazánkban, 80 023 szobával, illetve 318 999 férőhellyel. A férőhelyek mintegy harmada, 106 537 férőhely a szállodákban várta a vendégeket, amelyen belül kiemelkedik a három- (49 295 férőhely), a négy- (23 109 férőhely) és a kétszintes házak szerepe. A kapacitás további jelentős részét, 29,4%-át a kempingek (93 930 férőhely) adták az elmúlt évben.

A kereskedelmi szálláshelyeken 2003 első félévében 2 604 ezer vendég 7 101 ezer vendégéjszakát töltött el. A vendégforgalom összességében továbbra is visszaesést mutatott, a vendégek száma 2,5 százalékkal, a vendégéjszakáké pedig 3,0 százalékkal csökkent a kereskedelmi szálláshelyeken a 2002. év azonos időszakához képest.

1. ábra

A kereskedelmi szálláshelyeket igénybe vevők megoszlása a szálláshely típusa szerint, 2003. január-június (%)

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák több mint kétharmadát (68,8%) szállodákban töltötték el 2003 első félévében. A további kereskedelmi szálláshelytípusok közül a legnagyobb részesedéssel a panziónok (10,8%), a kempingek (6,7%) és a turistaszállók (5,4%) rendelkeztek (1. ábra).

Miközben a külföldi vendégforgalom csökkent (a vendégek száma 7,2%-kal, a vendégéjszakák száma 6,9%-kal), a belföldi vendégforgalom volumene kis mértékben ugyan, de növekedett: a vendégek száma 1,8%-kal, a vendégéjszakáké pedig 2,1%-kal nőtt az év első hat hónapjában.

2.3.1 Külföldi vendégforgalom a kereskedelmi szálláshelyeken

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma 1 179 ezer külföldi vendégérkezést (az összes vendég 45,3%-a) és 3 865 ezer vendégéjszakát (az összes vendégéjszaka 54,4%-a) tett ki. A kereskedelmi szálláshelyeken megszálló külföldi vendégek száma 2,5 százalékkal, az általuk eltöltött vendégéjszakáké pedig 3,0 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A szállodákban a külföldi vendégforgalom elmaradt a 2002. év hasonló időszakához képest: a vendégek száma 6,6%-kal (1 008 ezer), a vendégéjszakáké 6,2%-kal (3 111 ezer) esett vissza. A további kereskedelmi szálláshelyek esetében az ifjúsági szállókban 43,4%-kal (21 ezer éjszaka), a panziónokban 10,4%-kal (239 ezer éjszaka), az üdülőházakban 9,4%-kal (80 ezer éjszaka), a turistaszállókban 8,7%-kal (20 ezer éjszaka) és a kempingekben 6,8%-kal (394 ezer éjszaka) csökkent a külföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma.

A külföldi vendégéjszakák 70,9%-a (2 742 ezer éjszaka) az Európai Unióból érkező vendégektől származott. A 2003. év első féléve alapján legjelentősebb küldőpiacaink közül a német állampolgárok 1 440 ezer (-10,0%), az osztrákok 320 ezer (-9,7%), az olaszok 208 ezer (-0,8%), a britek 160 ezer (-5,7%), a franciák pedig 131 ezer (+6,6%) vendégéjszakát töltöttek el hazánk kereskedelmi szálláshelyein.

A két legnagyobb észak-amerikai küldőpiac esetében tovább csökkent a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma: az egyesült államokbeli vendégéjszakák száma 9,3%-kal, míg a kanadai vendégéjszakáké 16,7%-kal esett vissza a 2002. év első félévi értékeihez képest.

2.3.2 Belföldi vendégforgalom a kereskedelmi szálláshelyeken

2003 első félévében a kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégeinek száma 1 424 ezer volt (az összes vendég 54,7%-a), míg az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 3 236 ezret (az összes vendégéjszaka 45,6%-a) tett ki. Ebben az időszakban a szállodák regisztrálták a belföldi vendégéjszakák több mint felét (54,9%, 1 776 ezer éjszaka), ahol a belföldi vendégek száma 2,5%-kal, míg a vendégéjszakák száma 2,7%-kal növekedett 2002 első félévéhez képest. A többi

Magyarország belföldi és beutazó turizmusa országonkénti bontásban, 2003. január–június³

Ország	Látogatók száma		Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyen		Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyen	
	ezer	2003/2002 (%)	ezer	2003/2002 (%)	ezer	2003/2002 (%)
Belföld összesen	-	-	1 424,3	1,8	3 235,9	2,1
Németország	1088,0	+13,1	309,4	-8,5	1439,6	-10,0
Ausztria	2246,7	+13,3	111,3	-4,0	319,8	-9,7
Olaszország	193,6	+8,6	74,5	-2,9	208,2	-0,8
USA	128,7	-12,9	54,0	-9,9	162,6	-9,3
Nagy-Britannia	88,9	+1,8	59,4	-3,0	160,2	-5,7
Franciaország	110,2	+24,6	54,2	+7,0	131,5	+6,6
Hollandia	93,4	+20,0	33,1	-6,0	102,1	-5,2
Svájc	63,4	+32,8	24,9	-5,6	95,5	-1,0
Oroszország	48,1	+18,8	28,6	+35,2	94,8	+28,7
Románia	2622,6	+6,7	32,8	-8,3	84,3	+26,2
Spanyolország	27,1	-5,2	30,0	-12,7	81,8	-12,1
Svédország	52,6	+13,1	24,7	+13,5	74,5	+14,5
Dánia	20,3	+17,3	17,2	+3,8	70,4	+13,5
Lengyelország	223,5	-18,6	26,2	-32,6	63,5	-33,1
Izrael	35,2	-7,1	19,3	-34,0	61,7	-32,3
Ukrajna	1196,2	-2,2	26,1	+4,7	60,9	+13,6
Szerbia és Montenegró	1608,6	-3,7	28,0	-11,8	57,5	-7,3
Finnország	26,8	-8,7	18,3	-9,2	56,9	-7,8
Csehország	209,2	+16,3	21,2	+3,7	56,5	+9,0
Japán	28,3	-25,6	20,3	-38,7	49,4	-27,5
Belgium	32,4	+38,0	15,9	+2,5	43,2	-3,4
Norvégia	15,9	+1,6	10,1	+2,8	31,0	-2,7
Horvátország	744,8	-23,8	15,2	+2,0	28,9	+1,7
Szlovákia	1662,0	+2,0	12,0	+10,9	25,4	+4,7
Görögország	27,6	+0,1	8,6	-21,9	24,6	-15,0
Kanada	21,7	-14,4	5,3	-18,1	17,3	-16,7
Szlovénia	267,3	-0,3	9,4	+4,5	16,9	+1,1
Írország	10,8	+7,9	4,9	+20,1	16,6	+25,2
Bulgária	378,6	+17,2	6,0	-12,8	11,3	-17,2
Luxemburg	1,2	+5,0	1,8	+53,4	6,0	+87,1
Portugália	5,6	-17,4	2,3	-10,0	6,6	-0,2
Európai országok összesen	13243,6	+2,6	1044,7	-4,7	3477,2	-5,2
Európai Unió országai	4025,0	+12,8	765,7	-4,9	2741,9	-6,8
Egyéb európai országok	n.a.	n.a.	32,2	-9,1	90,4	-6,5
Külföld összesen	13520,4	+2,2	1179,4	-7,2	3864,9	-6,9
Mindösszesen	13520,4	+2,2	2603,7	-2,5	7100,9	-3,0

Forrás: KSH

³ A külföldi országok sorrendje a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma alapján került kialakításra.

kereskedelmi szálláshely közül mindössze a panziókban (-6,7%, 527 ezer éjszaka) és az ifjúsági szállókban (-2,9%, 230 ezer éjszaka) csökkent a belföldi vendégéjszakák száma, ezzel szemben a kempingekben 21,3%-kal (79 ezer éjszaka), az üdülőházakban 19,2%-kal (259 ezer éjszaka), a turisztaszállókön pedig 2,0%-kal (366 ezer éjszaka) emelkedett.

2.3.3 Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken

A kereskedelmi szálláshelyeken az átlagos tartózkodási idő 2003 első hat hónapja során 2,7 éjszaka volt, ami 0,5%-os visszaesés 2002 első félévéhez képest. A külföldiek átlagosan 3,3, a belföldi vendégek 2,3 vendégéjszakát tölthettek el a kereskedelmi szálláshelyeken, ami mindkét esetben 0,3%-os csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest.

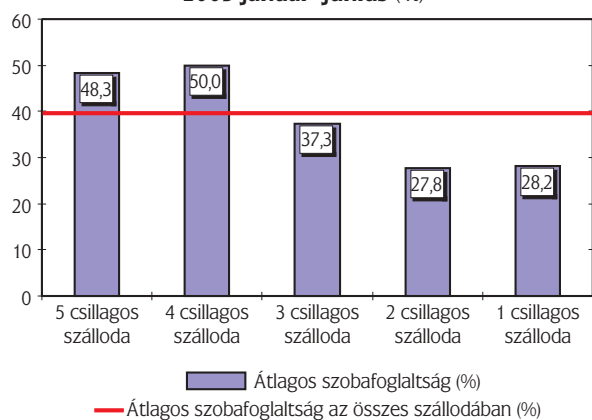
A legmagasabb átlagos tartózkodási időt a kempingekben regisztrálták (5,0 éjszaka). A gyógyszállókban 4,0, az üdülőházakban 2,9, a szállodákban 2,8, az ifjúsági szállókban 2,6, a turisztaszállókban és a panziókban pedig egyaránt 2,2 éjszakát tölthettek el átlagosan a vendégek 2003 első hat hónapjában.

2.3.4 A szállodák vendégforgalma

A szállodák átlagos szobafoglaltsága az év első hat hónapjában 39,7% volt. Az első félévben a legmagasabb kihasználtságot a négy- és ötcillagos házaknál mérték: 50,0, il-

2. ábra

A szállodák átlagos szobafoglaltsága, 2003 január-június (%)

Forrás: KSH

letve 48,3%-os átlagos szobafoglaltsággal. A gyógyszállók 2003 első hat hónapjában 53,3%-os átlagos szobakihasználtsággal működtek (2. ábra).

A kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek 68,0%-a vett igénybe szállodát, míg a vendégéjszakáknak 68,8%-át tölthették szállodában. A szállodai vendégek 8,9%-a szállt meg öt-, 30,7%-a négycsillagos egységben, 44,3%-uk pedig háromcsillagos szállodában. A szállodákban az összes kereskedelmi szálláshelyhez képest kicsit nagyobb mértékben esett vissza a vendégforgalom 2003 első félévében: a vendégek száma 2,9%-kal, a vendégéjszakák száma pedig 3,1%-kal csökkent.

Az egycsillagos szállodákban a vendégek száma csökkent, a vendégéjszakák száma pedig növekedett (-8,3% és +1,0%), míg a két- és háromcsillagos szállodák mindkét vendégforgalmi mutatója esetében visszaesés következett be: a vendégszámban 6,1%, illetve 4,7%, a vendégéjszakák számában pedig 3,6%, illetve 5,1%. A négycsillagos házakban regisztrált vendégek száma emelkedett (1,1%-kal), miközben a vendégéjszakák száma csökkent (0,6%-kal), az ötcillagos szállodákban pedig egyaránt csökkent a vendégek és a vendégéjszakák száma (0,5% illetve 3,2%-kal).

A külföldi vendégforgalom mindössze az egycsillagos szállodákban emelkedett, a többi kategóriában visszaesett a külföldi vendégéjszakák száma 2002 első félévéhez képest. A belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma az egy- és kétcsillagos házakban nagymértékben (-18,5 és -16,4%), míg a három-, négy- és ötcillagos szállodákban kisebb mértékben (-5,5%, -5,7%, illetve -1,8%) csökkent. A gyógyszállókban eltöltött belföldi vendégéjszakák száma 4,1%-kal esett vissza 2002. első félévéhez képest.

2.4 A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK BEVÉTELEI

A kereskedelmi szálláshelyeken 2003. első féléve során 35,9 milliárd forint szállásdíjbevétele képződött. A kereskedelmi szálláshelyeken realizált szállásdíjbevétele mellett a vendéglátás további 19,1 milliárd forint, míg az egyéb szolgáltatások 15,0 milliárd forint bevételt jelentettek, így a kereskedelmi szálláshelyek összes bevétele elérte a 70,0 milliárd forintot. Folyó áron mindez 0,6%-kal kevesebb bevételt jelentett a kereskedelmi szálláshelyek számára, mint 2002. azonos időszakában, miközben az ágazat fogyasztói árindexe 2003 első félévében 8,6% volt.